

15/09/2021

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Dehátszentpéteri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Pf.I.201/2021/16. számú ítélete nem sérti az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz fűződő alapvető jogát, a XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód követelményét, a XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a 28. cikkében foglalt Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezés követelményét.

2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Dehátszentpéteri Ítéltábla (a továbbiakban: Ítéltábla), mint másodfokú bíróság Pf.I.201/2021/16. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének, a XV., XXVIII., valamint a 28. cikkeinek sérelmére tekintettel.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság eljárásának alapjául szolgáló ügyben az indítványozó közösségi médiában megjelentetett bejegyzését a közösségi médiaszolgáltató (a továbbiakban: médiaszolgáltató) törölte. A törlés indokaként az indítványozó üzenetben lett tájékoztatva arról, miszerint bejegyzése álhíreket tartalmazott.
- [3] Az indítványozó – aki független országgyűlési képviselő – 2020. november 12-én 18 óra 52 perckor bejegyzést tett közzé a közel félmillió követővel rendelkező közösségi média-csatornáján. Az általa közzétett bejegyzés az alábbiakat tartalmazta: a közösségi média platformok (a továbbiakban: platform) algoritmus-vezérelt, sok esetben önkényes beavatkozása az állampolgárok véleménynyilvánítási szabadságába állami kontroll nélkül megengedhetetlen, ezért kezdeményezni fogja az Országgyűlésnél a médiaszolgáltatók törvényi szabályozását. Továbbá kifejtette, hogy a platformok algoritmusainak működése számos esetben átláthatatlan, vagy az üzleti titok körébe esik, míg a vonatkozó, az ezen platformok által alkalmazott szerződési feltételek számos esetben nincsenek összhangban az adott államban alkalmazandó jogvédelmi szinttel, ezért tarthatatlan az az állapot, hogy „a határokon átívelő, profitorientált techóriások a szólásszabadság álarca mögé bújva véleménykorlátozó tevékenységet végeznek állami kontroll nélkül, sok esetben beavatkozva még az államok választási eredményeibe is... Nézzük csak meg, mit tettek Trumppal.” Az indítványozó a kérdéses posztban a techóriások magatartását a XX. századi önkényuralmi rezsim tevékenységéhez és propaganda eszközeihez hasonlította, emellett kifejtette abbéli meggyőződését is, hogy az alkalmazott, mesterséges intelligencián alapuló algoritmusok alapvetően befolyásolják az emberek világnézetét. Az indítványozó arra buzdította követőit, hogy mérsékeljék a közösségi média használatát, fogadják az

algoritmusok által felkínált tartalmakat fenntartásokkal és a „komfortzónájukon kívüli tartalmakkal, a sajátjukkal ellentétes álláspontokkal is ismerkedjenek meg.”

- [4] Az indítványozó bejegyzésének törlését követően egy képviselőtársa fiókján keresztül a médiaszolgáltatóhoz fordult. Jelezte, hogy médiaszolgáltató által használt algoritmus feltehetően tévesen szűrte ki a bejegyzését és zárta a fiókját. Mindezek értelmében kérte a fiók újbóli aktiválását, a bejegyzés helyreállítását. 2021. január 12-ig a médiaszolgáltató az indítványozó megkeresésére nem reagált, a bejegyzés láthatóságát nem állította vissza, illetve a fiókot nem reaktíválta. Indítványozó a Nahátszentpéteri Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék) fordult.
- [5] 3. Az indítványozó álláspontja szerint a médiaszolgáltató jogellenesen korlátozta szólás- és véleménynyilvánítási szabadságát, mivel a bejegyzés nem volt más emberekre nézve pejoratív, más személyeket emberi méltóságukban nem sértett. Kiemelte, hogy kizárólag a platform üzleti érdekeire és jóhírnevére nézve lehetett sértő jellegű a bejegyzés. Az indítványozó az alapügy keresetében előadta, hogy álláspontja szerint a médiaszolgáltató eljárása sértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 2:43. § c) pontjában nevesített személyiségi jogát, mivel a médiaszolgáltató üzleti érdekére tekintettel őt – kifejtett véleményére tekintettel – hátrányos megkülönböztetésben részesítette.
- [6] A Törvényszék a keresetet elutasította arra hivatkozva, hogy a hátrányos megkülönböztetés ténye minden kétséget kizáróan nem igazolható. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be az Ítéletáblához, a másodfokú bíróság azonban az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [7] 4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben kérte az Ítéletábla, mint másodfokú bíróság ítélete alaptörvényellenességének megállapítását, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének, valamint XV. cikkének sérelmére tekintettel. Alkotmányjogi panaszában sérelmezte továbbiakban azt is, hogy az eljáró bíróság a döntésének meghozatala során nem vette figyelembe, hogy az indítványozó számára nem áll rendelkezésre olyan más jogi eszköz, amelyre hivatkozással jogvédelemért folyamodhatott volna, így személyiségi jogainak megsértésére ultima ratio jelleggel hivatkozott. Véleménye szerint az Alaptörvény XXVIII. és 28. cikkeire is tekintettel a bíróságoknak ezt a körülményt figyelembe kellett volna venniük.
- [8] Az Alkotmánybíróság döntését a rendelkezésre álló, valamint a Törvényszék által rendelkezésre bocsátott iratokból megállapított, alábbi tényállás alapján hozta meg.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”
„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”
„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[10] 2. Az Abtv. Alkotmánybíróság által vizsgált rendelkezései:

„27. § (1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet,

a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt,

b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy

c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

(3) Közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.”

„29. § Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.”

„30. § (1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. (...)

(5) Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszról ésszerű határidőn belül hoz döntést.”

„53. § (2) Az (1) bekezdéstől eltérően az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.

(3) A bíróság az alkotmányjogi panaszt továbbítja az Alkotmánybíróság részére.”

„56. § (1) Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.

(2) A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.

(3) A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

(4) A befogadott alkotmányjogi panaszt - érdemi vizsgálatra - az előadó bíró az ügy érdemi elbírálását az Alkotmánybíróság ügyrendje szerint végző állandó tanács elé terjeszti.”

[11] 3. A Ptk. Alkotmánybíróság által vizsgált rendelkezései:

„2:43. § A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

c) a személy hátrányos megkülönböztetése (...)”

„2:44. § (1) A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) A közéleti szereplőt a közügyek szabad vitatásának körén kívül eső közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg.

(3) Nem minősül közügynek a közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat.”

„2:45. § (2) A jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tény állít vagy híresztel, vagy valós tény hamis színben tüntet fel.”

„3:1. § (1) A jogi személy jogképes: jogai és kötelezettségei lehetnek.

(2) A jogi személy jogképessége kiterjed minden olyan jogra és kötelezettségre, amely jellegénél fogva nem csupán az emberhez fűződhet.

(3) A jogi személy személyhez fűződő jogaira a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, kivéve, ha a védelem jellegénél fogva csupán az embert illetheti meg.”

„3:88. § (1) A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, és a veszteséget közösen viselik.”

III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében az érdemi vizsgálat előtt megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az Ítélet tábla ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt. A testület megállapította, hogy indítványozó azzal, hogy elsőként a médiaszolgáltatóhoz fordult jogorvoslatért, majd ezt követően az első, végül a másodfokú bírósághoz, kimerítette a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit {3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [52]}.
- [14] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése alapján az indítványozó érintettsége a befogadás során vizsgálendő volt. A panaszos felperesként lépett fel az alapügyben és mivel személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, ezért a testület megállapította, hogy érintettnek minősül, az alkotmányjogi panasz törvényi feltételei fennállnak {6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [15] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Indítványozó a panaszt 10 napon belül mind az Alkotmánybíróság, mind az első fokon eljáró Törvényszék számára postára adta. Az Abtv. 53. § (2) bekezdésének megfelelően az alkotmányjogi panasz iránti beadványt – a 26. § (2) bekezdés szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybíróságnak címezve benyújtani. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy e feltételnek az indítvány megfelelt.
- [16] Az indítványozó beadványában megjelölte az Abtv. 27. §-át, melyre hivatkozva kérte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [17] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A beadvány összetett alkotmányjogi panaszt tartalmazott. Egyrészt, az indítványozó sérelmezte, hogy az ügyében eljáró bíróság döntésének meghozatala során nem vette figyelembe, hogy számára nem áll rendelkezésre olyan más jogi eszköz, melyre hivatkozással jogvédelemért folyamodhatott volna, így személyiségi jogainak megsértésére ultima ratio jelleggel hivatkozott. Az indítványozó álláspontja szerint – az Alaptörvény XXVIII. és 28. cikkeire is tekintettel – a bíróságnak ezt a körülményt figyelembe kellett volna vennie. Másrészt, indítványozó előadta, hogy a médiaszolgáltató magatartása sértette az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz fűződő alapvető jogát, illetve az Alaptörvény XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód követelményét. Ezen utóbbi két cikk vizsgálata, valamint annak megítélése, hogy a médiaszolgáltató által hivatkozott üzleti érdekre való hivatkozással korlátozható-e a véleménynyilvánítás szabadságához való jog, olyan alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az érdemi vizsgálatot indokolja.
- [18] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek egyaránt megfelelt, így az alkotmányjogi

panaszt érdemben vizsgálta. *[Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a panaszos az indítványban konkrétan nem kérte a bírói döntés megsemmisítését.]*

IV.

- [19] 1. Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozó azon állítását vizsgálta, mely szerint az elsőfokú bíróság alaptörvény-ellenesen nem vette figyelembe, hogy indítványozó számára nem állt rendelkezésére egyéb jogi eszköz, mint a nevesített személyiségi jogainak megsértésére való hivatkozás, ultima ratio jelleggel.
- [21] E körben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó helytelenül hivatkozott a jogorvoslathoz való jogának megsértésére. A jogorvoslathoz való jog ugyanis „azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ez azonban, ahogy arra az Alkotmánybíróság korábban is rámutatott, „nem garantálja az érintett által sérelmesnek tartott elsőfokú döntés megváltoztatását, és nem biztosít jogot a számára kedvezőnek tartott döntéshez” {3059/2017. (III.20.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ugyanezt erősítette meg korábbi végzésében az Alkotmánybíróság, amikor rögzítette: „[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [22] Mindezek alapján tehát az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jogorvoslathoz való joga nem sérült azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta azt a körülményt, hogy az indítványozó számára nem állt rendelkezésre egyéb jogi eszköz, mint a hivatkozott személyiségi jogainak megsértésére való hivatkozás.
- [23] 1.2. Az Alaptörvény 28. cikkének kérdésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy konkrét Alaptörvényben biztosított jogsértés hiányában nem lehet hivatkozni egyes Alaptörvényi rendelkezésekre. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjának értelmében alkotmányjogi panasz csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható, valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása a panaszos által nem indítványozható {65/1992. (XII. 17.) AB határozat, Indokolás [7], 7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}. Emellett vannak bizonyos alaptörvényi rendelkezések, melyekre nem lehet eljárást alapítani, hiszen nem alapvető jogot tartalmaznak. Ezen rendelkezéseknek többnyire a hatóságok a címzettjei, nem a panasszal élő indítványozó. A 28. cikk a bíróságok jogértelmezésére vonatkozó kötelezettséget rögzít, mely nem minősül a panaszos konkrétan megsértett alkotmányos alapjogának. Az Alkotmánybíróság jelen határozatával megerősíti tehát korábbi megállapításait {3267/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] 1.3. Az indítványozó, az Abtv. 27. §-ára való hivatkozásával részben megfelelően jelölte meg az alkotmányjogi panasztípust. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján egy meghatározott bírói döntést sérelmezett, amely indítványozó álláspontja szerint alkotmányellenes. Egyebekben az Abtv. 27. §-ának (3) bekezdése szerint vizsgálendő, hogy mint közhatalmat gyakorló indítványozó, az Alaptörvényben biztosított jog

egyáltalán megilleti-e. Az Alkotmánybíróság megerősítette, hogy a véleménynyilvánításhoz való jog olyan alkotmányos alapjognak (anyajognak) tekintendő, mely mindenkit megillet, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [21]} Alaptörvény XV. cikk (1) – (2) bekezdése értelmében alapjognak tekintendő az egyenlő bánásmódhoz való jog is, tekintet nélkül arra, hogy valaki közhatalmat gyakorló-e, vagy sem. Az Alaptörvény B) cikkének (3) bekezdése szerint a közhatalom forrása a nép. A (4) bekezdés pedig azt tartalmazza, hogy a nép hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja. E bekezdésekből levezethető, hogy az országgyűlési képviselők közhatalmat gyakorolnak, hiszen mandátumukat a közhatalom forrásától, a néptől szerzik a négyévenkénti rendes országgyűlési választásokkal. Ezt az érvelést támasztja alá az Alkotmánybíróság következő döntése: „Az Alaptörvény B) cikke értelmében Magyarország független, demokratikus jogállam; a közhatalom forrása pedig a nép, ami a hatalmát elsődlegesen választott képviselői útján gyakorolja. Magyarország államformája köztársaság, kormányformája pedig parlamentáris demokrácia. Mindezekre tekintettel, az országgyűlési választásokon demokratikusan megválasztott képviselők az ország egésze szempontjából leglényegesebb közhatalmi döntéseket a köz érdekében, az őket megillető jogok és terhelő kötelességek szem előtt tartásával, a választópolgárok közössége és képviselőtársaik véleményének kellő megfontolásával, az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvényben (a továbbiakban: Ogytv.) és az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozatban foglalt működési szabályok és tárgyalási rend megtartásával hozzák.” {15/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [29]} „A parlamentáris demokrácia működésének, azaz a mindenkori országgyűlési többség általi közhatalom gyakorlás legitimitásának az alapjai tehát egyrészt az Alaptörvénynek megfelelő választási szabályok, másrészt olyan törvényalkotási eljárási szabályok megléte, amelyek garanciális kereteket adnak ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők tevékenységüket megfontoltan, a köz érdekében tudják végezni; harmadrészt pedig ezeknek a szabályoknak a tényleges betartása.” {6/2013. (III.1.) AB határozat, Indokolás [66]} Ugyanakkor jelen ügyben ennek nincs kihatása arra a jogkövetkezményre, melyet a médiaszolgáltató az indítványozó esetében alkalmazott.

- [25] 1.4. A továbbiakban az Alkotmánybíróság megvizsgálta azt a körülményt, hogy az országgyűlési képviselőnek, mint közhatalmat gyakorló személynek, a közéleti szereplői (avagy közszereplői, lsd. 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [34]) minőséget, és az ezzel járó korlátokat is köteles-e viselnie. Mivel az indítványozó országgyűlési képviselő, így közéleti szereplőnek minősül {13/2014 (IV.18.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény 1. szakasz (2) bekezdés 13. pontja értelmében közszereplő az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy a közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította. A közéleti szereplőkre eltérő szabályok vonatkoznak, az ő bírálhatóságuk szélesebb körben megengedett, mint a nem közszereplők esetében {7/2014. (III.7.) AB határozat, Indokolás [55], 13/2014. (IV.18.) AB határozat, Indokolás [35], 1/2015 (I.16.) AB határozat, Indokolás [69]}. Ugyanakkor, a saját véleménynyilvánításuk nem von maga után eltérő szabályozást, megegyező rendelkezések érvényesülnek, mint a nem közszereplők vonatkozásában. Ennél fogva, bár indítványozó országgyűlési képviselői pozíciójából fakadóan közéleti szereplőnek minősül, nem állapítható meg összefüggés a portál által alkalmazott korlátozás és az indítványozó közéleti szereplői minősége között. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok következtetése – miszerint az egyenlő bánásmód követelménye nem szenvedett sérelmet – helytálló.

- [26] 1.5. Az indítványozó olyan véleményt fogalmazott és osztott meg a nyilvánosság előtt, mely az általa alperesként megjelölt médiaszolgáltató kritikáját fogalmazta meg, és egyúttal arra buzdította követőit, hogy csökkentsék a platformok használatát, beleértve azét is, melyen indítványozó bejegyzését nyilvánosságra hozta. A médiaszolgáltató saját mérlegelési körébe tartozik a szerződési feltételek megalkotása, mely szerkesztői szabadságot az Alkotmánybíróság is megerősített {1/2007. (I.18.) AB határozat}. A médiaszolgáltatók, azaz a televízió, rádió esetében az Alkotmánybíróság más sajtószervekhez képest a szerkesztői szabadság szélesebb körű korlátozását tartotta elfogadhatónak {165/2011. (XII. 20.) AB határozat}. A portálra való regisztrálással, és annak használatával a felhasználó elfogadja a szerződési feltételeket, a használattal pedig ráutaló magatartással fejezi ki azok elismerését. Bár maguk a szerződési feltételek portálonként eltérőek lehetnek, az Alkotmánybíróság által lefolytatott alapos vizsgálatot követően megállapításra került, hogy nagyon hasonló szabályokkal találkozhatunk. A médiaszolgáltató elhagyására buzdító bejegyzések különösebb indokolás nélkül eltávolíthatóak. Így tehát indítványozó azon bejegyzése, amely a felhasználókat a platform elhagyására buzdította, tekintet nélkül a bejegyzés megosztójára - eltávolításra került. Az ehhez hasonló bejegyzések felülvizsgálatát mesterséges intelligencia által vezérelt algoritmus végzi, amely nem a tartalom megosztójára való tekintettel, hanem egyes kulcsszavakra vonatkozóan végzi a szűrést, és abban az esetben reagál, ha azok beleütköznek a szerződési feltételekbe. Az Alkotmánybíróság ezenfelül megállapította, hogy jelen esetben az sem bír jelentőséggel, hogy az indítványozó milyen mennyiségű követővel rendelkezik, legfeljebb az eset súlyosságára van ennek kihatása. Mivel a bejegyzések eltávolítása mesterséges intelligenciarendszer segítségével történik, így lényegtelen, hogy a bejegyzést létrehozó közhatalmat gyakorló, egyúttal közéleti szereplő-e, vagy sem.
- [27] 1.6. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a mesterséges intelligencia alkalmazása által fogalmilag elképzelhetetlen, így hátrányos megkülönböztetésről nem beszélhetünk. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatának megfelelően {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [34]} megállapítható, hogy fordított esetben megállja a helyét az eltérő bánásmód és a fokozott bírálhatóság a közéleti szerepléssel összefüggésben közölt vélemény esetén a Ptk. 2:44.§-ának megfelelően – megemlítendő azonban, hogy ennek korlátja a magánvélemény, valamint a közéleti szereplő magán és családi élete, amellyel külön foglalkozik a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény.
- [28] 1.7. A kérdéses bejegyzés egyértelműen közéleti szereplésnek minősült, hiszen egy közérdeklődésre számot tartó, politikai témában osztotta meg indítványozó nyilvánosan a véleményét, mint országgyűlési képviselő. Mint azt Schanda Balázs alkotmánybíró a Alkotmánybíróság korábbi döntéséhez fűzött párhuzamos indokolásában {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [104]} kifejtette, a közszereplői minőség azon az alkotmányjogi mérlegelésen belüli egyik szempont, hogy a szóban forgó véleménynyilvánítás a közügyek vitájához tartozik-e vagy sem. A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kellene megítélni {3467/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [54]}. Ennek ellenére a közéleti szereplésnek - mint az fentebb

kifejtésre került - azért nincs jelentősége, mert a médiaszolgáltatók algoritmusvezérelt mesterséges intelligencia által szűrik a tartalmakat (a moderátorok kizárólag ennek felülvizsgálatát látják el). Emellett a portál, mint médiaszolgáltató meghatározhatja azon magatartási szabályokat, melyeket a felhasználóknak el kell fogadniuk annak érdekében, hogy szolgáltatását használhassák. A beleegyezés a regisztráció során megtörténik, függetlenül attól, hogy a felhasználó ténylegesen elolvasta-e a rendelkezéseket, vagy sem.

V.

- [29] 1. Donald J. Trump v. Twitter, Inc. and Jack Dorsey ügyben megállapításra került, hogy helyesen jártak el a médiaszolgáltatók, amikor eltávolították az egykori elnök gyűlöletbeszédként és álhírként minősített tartalmát, hiszen tekintet nélkül közhatalmi pozíciójára, az beleütközött azon rendelkezésekbe, melyeket a portálra való regisztrációval elfogadnak a felhasználók. A médiaszolgáltató a volt elnök megnyilvánulását gyűlöletbeszédnek, valamint álhírnek minősítette, melynek okán eltávolította. Kiemelésre került azonban, hogy nem azért valósult meg a tartalomkorlátozás, mert ő Donald J. Trump, közhatalmat gyakorló közszereplő, széleskörű követői bázissal, hanem azért, mert olyan tartalmat osztott meg, mely beleütközött a médiaszolgáltató által felállított magatartási szabályokba, sértve annak gazdasági érdekeit.
- [30] 1.2. Ezzel összefüggésben foglalkozott az Alkotmánybíróság az alapjog-korlátozási tesztekkel, különös tekintettel a *fair balance* tesztre, mely mentén a gazdasági érdek és a véleménynyilvánítás szabadsága ütköztethető. A teszt főképp a büntetőeljárásokban alkalmazott, különböző szempontokat és körülményeket vesz figyelembe, hogy a döntés arányos korlátozást tartalmazzon {*Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436 (1966)}. Ennek társadalmi jelentőségét az Emberi Jogok Európai Bírósága a *Sporrong and Lönnroth v. Sweden* ügyben erősítette meg.
- [31] 1.3. E körben van jelentősége az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségességi-arányossági tesztnek, mely az alapjogkorlátozás megengedhetőségével foglalkozik {30/2015. (X. 15.) AB. határozat, Indokolás [41]}. Eszerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [32] 2. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának lényegi kérdése annak megválaszolása volt, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való jog alkotmányosan korlátozható-e a médiaszolgáltató üzleti/gazdasági érdekére hivatkozással, sérti-e a szükségesség-arányosságot az, hogy az indítványozó tartalma eltávolításra, fiókja pedig felfüggesztésre került a médiaszolgáltató által.
- [33] 3. Mivel az Alaptörvény 28. cikkének rendelkezése szerint a bíróságok jogalkalmazói gyakorlatuk során az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik a jogszabályok szövegét, így az Alkotmánybíróságnak foglalkoznia kellett azon kérdéssel is, hogy az eljárás során figyelembe vették-e egyik és másik fél alapjogait, törekedtek-e azok egyensúlyba hozására {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság által vizsgált tényállásból megállapítható, hogy a bíróságok határozottan arra a következtetésre jutottak, hogy jelen ügyben alapjogsérelem nem következhetett be.

VI.

- [34] 1. Az üzleti érdek, avagy a belső gazdasági viszonyok tárgyában az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [35] 1.1. Az Alkotmánybíróság kiemelt súlyú kérdésként kezelte a közösségimédiaszolgáltatók üzletszerzési és profittermelési gyakorlatát. A tanács vizsgálata során megállapította, hogy jelen vitában szereplő vállalat(ok) ugyanúgy a magyar cégjogi, illetve jogi személyekre vonatkozó szabályanyag alá tartoznak, Magyarországon bejegyzett, gazdasági tevékenységet végeznek és végezhetnek. A Ptk. 3:88. §-a a gazdasági társaságok ismérveiről szól, kimondva, hogy „a gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, és a veszteséget közösen viselik.” Ebből fakadóan a gazdasági társaságok immanens és nélkülözhetetlen velejárója és egyben működési feltétele a gazdasági tevékenység és az ebből fakadó haszon kitermelése. Gazdasági tevékenységet akként folytat a médiaszolgáltató, hogy a felhasználók aktivitása alapján reklám-, és hirdetési bevételeket generál. Elfogadott közgazdaságtudományi tétel, miszerint minden profitra törekvő vállalat a legnagyobb haszon elérését, a lehető legkevesebb befektetett erőforrás felhasználásával kívánja elérni. Ezt úgy lehet a leghiánytalanabban megvalósítani az üzleti életben, ha egy részletezett működés-menedzsmentet épít be a vezetés a vállalati kultúrába. Erre a legegyszerűbb példa a gondos gazda munkálkodása a vállalatvezetés során, ami azért szükséges, mert másképp nem garantálható a végletektől való tartózkodás, amelynek hiányában jogsérelmes helyzet alakulhat ki. Ennek szellemiségében a vállalat vezetője (testületi, vagy egyszemélyi) minden körülményre és észszerűen előrelátható helyzetre gondol döntései meghozatalakor. Így arra is, ha nem a szerződési feltételekhez és a saját maga szabályzataihoz kötődik, az profit-, és hitelvesztéshez vezethet, a jóhírnév sérelmével is járhat. Ezért a felelősségi körébe tartozik a felhasználók nem szerződészerű magatartásának moderálása.
- [36] Mindezeket egybevetve az Alkotmánybíróság elfogadta a médiaszolgáltató törekvését gazdasági tevékenységének profit érdekében történő végzésére, ugyanis ez jogszerű kötelessége és egyúttal joga is. Az üzleti észszerűség és a rá vonatkozó szabályok keretei között minden olyan intézkedést megtehet, amely közvetve vagy közvetlenül elősegíti e cél elérését. Azzal, hogy az indítványozó a techóriások magatartását a XX. századi önkényuralmi rezsimek magatartásához és propaganda eszközeihez hasonlította, egyértelműen megsértette a portál jóhírnevét.

VII.

- [37] 1. Az Alkotmánybíróság a személyiségi jogok oldaláról is megközelítette az alkotmányos problémakört. A Ptk. a 2:43. §-ban nevesített listát ad a személyiségi jogokról.
- [38] E felsorolás azonban nem teljes, ezzel mozgásteret hagy magának a jogalkotó, hogy reagáljon a folyton változó világ kihívásaira. A Ptk. 3:1. § (1)-(3) bekezdésében kimondja, hogy a jogi személy jogképes, jogai és kötelezettségei lehetnek, valamint mindazok a személyiségi jogok megilletik, amelyek nem csak a természetes személyekhez kötődnek. Ennek jelentősége, hogy a jogi személyeknek is létezik jóhírnévhez való joga, azt ugyanúgy megsérthetik, mint a természetes személyekét. Eszerint, a médiaszolgáltató a szerződési feltételeiben rendelhet szankciót az ő jóhírnevét sértő magatartással szemben.

- [39] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta az indítványozó kérdéses bejegyzésében foglaltakat is. Abban ugyanis az indítványozó kitér a multinacionális vállalatoknak, köztük a platformoknak az egyes államok választási eredményére gyakorolt hatására, illetve említést tesz az Amerikai Egyesült Államok korábbi elnöke, Donald J. Trump újválasztási kampánya körül kialakult helyzetről.
- [40] 2.1. A médiaszolgáltatók szerződési feltételeikben általánosan rögzítik, hogy a gyűlöletbeszéd és az álhírek terjesztése tilos, valamint szankciókat is fűznek az ilyen tartalmak megosztásához. Donald J. Trump volt elnök ügyében is felmerült a véleménynyilvánítás szabadságának megsértése azzal, hogy a választási eredmények meghamisítását hangoztató bejegyzéseit rendre törölték bizonyos portálok, majd pedig fel is függesztették felhasználói fiókjait. Azonban minden esetben egyértelmű volt, hogy a volt elnök megsértette a platformok felhasználási feltételeit azzal, hogy nem úgy használta az oldalt, ahogyan a regisztrációkor ő azt a saját, önálló akaratából elfogadta. Ezért a platformnak jogosultsága volt a kérdéses bejegyzések eltávolításához, majd a felhasználói fiók felfüggesztéséhez.
- [41] 3. Jelen esetben az indítványozó olyan kijelentést tett, melyből a bejegyzések feletti kontrollt végző algoritmus leszűrte, hogy az indítványozó is egyetért a Donald Trump által közzétett kijelentésekkel a választási eredményeket illetően is, így az algoritmus álhírnek minősítve távolította el a bejegyzést.
- [42] Az Alkotmánybíróságnak nem feladata vizsgálni azt a körülményt, hogy egyrészt Donald J. Trump volt elnök ügyében helyesen jártak-e el, másrészt pedig, hogy a kérdéses bejegyzésben szereplő kijelentések valóban az indítványozó egyező véleményére utalnak-e, továbbá ezáltal álhírnek minősülnek-e. Azonban amennyiben az indítványozó az általa közzétett megnyilvánulásaival valóban megsértette a médiaszolgáltató szerződési feltételeit, melyeket egyértelműen, saját akaratából elfogadott, úgy az ő joga a szabad véleménynyilvánításhoz nem sérült sem a bejegyzés eltávolításával, sem pedig a felhasználói fiókjának felfüggesztésével. Ezáltal a Törvényszék helyesen járt el azzal, hogy az indítványozó keresetét elutasította.
- [43] 4. Amennyiben hasonló tartalmak hatására többen elhagyják a kérdéses oldalt, az a portál profitszerzését, jogos gazdasági érdekét kétséget kizáróan sérti. Mi több, a legtöbb szerződési feltétel tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, miszerint a portál elhagyására buzdító tartalom eltávolításra kerül. Az Alkotmánybíróság következetesen osztja azt az álláspontot, miszerint a médiaszolgáltatónak joga van meghatározni, hogy milyen feltételek mentén használhatja a felhasználó felületét.

VIII.

- [44] 1. Az Alkotmánybíróság azzal a kérdéssel is foglalkozott, hogy milyen szerepet töltenek be a médiaszolgáltatók a közvélemény formálásában, valamint, hogy a sajtószabályozás eszközei esetükben alkalmazhatóak-e. A testület megállapította, hogy az internet, mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal {165/2011. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az említett médiumok esetében előzetes tartalomkorlátozás valósul meg. A médiaszolgáltatók előzetes kontrolljának hiányában szükségesnek mutatkozik az utólagos felülvizsgálat lehetősége, jelentős véleményformáló szerepükre tekintettel.

Ahogy azt az Alkotmánybíróság korábbi döntésében kifejtette, az internet nem jogmentes terület, az internetes kommunikációban tanúsított emberi magatartások és formák a jogi szabályozás tárgyát képezhetik. {34/2004. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [49]}

- [45] 2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság helybenhagyja a bíróság döntését, alátámasztva annak logikai érvelését. Megállapítja, hogy a médiaszolgáltatók gazdasági érdeke olyan indoknak tekintendő, melyet figyelembe véve korlátozható a véleménynyilvánítás szabadsága azon felhasználók esetében, akik a portálra való regisztrációval elfogadták a szerződési feltételeket, tekintet nélkül közéleti szereplői minőségükre. Rögzítendő továbbá, hogy mivel a médiaszolgáltatók mesterséges intelligenciarendszer által vezérelt algoritmikus alapon működnek, így az egyenlő bánásmód sérelme nem állapítható meg, hiszen a felhasználói minőség vonja maga után a felülbírálati lehetőséget, nem a közéleti szereplői jelleg {Indokolás [26]}.

Győr, 2021.09.15.

Dr. Mihály Laura Dominika
alkotmánybíró

